

Deanu gielda - Tana kommune

Utviklingsavdelingen

Finnmarkskommisjonen
Postboks 24
9846 TANA

Melding om vedtak

Deres ref.:

Vår ref.:
2019/272

Saksbehandler:
Lars Smeland, tlf.: 46400268

Dato:
08.02.2019

Kollektiv rett til å ha gammer i sine utmarksområder for innbyggerne i Tana

Tana formannskap vedtok i sitt møte den 31.01.2019, sak 11 og 15/2019 å sende følgende forespørsel til finnmarkskommisjonen:

«Tana kommune har i lengre tid arbeidet med spørsmål om gammebygging i utmark, uten at en har funnet en endelig løsning. Spørsmålet har stor betydning for innbyggerne i kommunen. Tana kommune vurderer derfor å melde en sak om kollektiv rett til å ha gammer i sine høstingsområder for innbyggerne i Tana, til finnmarkskommisjonen. Kommunen har forsøkt å skriftliggjøre gammetradisjonen og legge den til grunn for saksbehandling i gammesaker i kommunen. Utfordringen med denne tradisjonen, er at den bryter med prinsippene om eksklusiv og arvelig eiendomsrett, og derfor ikke godtas av verken Finnmarkseiendommen eller regionale myndigheter som grunnlag for behandling etter plan- og bygningsloven.

På bakgrunn av dette ber Tana kommune om en vurdering fra kommisjonen, om dette er en sak kommisjonen mener bør behandles av dem. Tana kommune legger følgende forståelse av den lokale gammetradisjonen til grunn:

Gammetradisjonen i Tana kommune

Gammebygging er en samisk tradisjon. I hele det samiske bosettingsområdet har gammebygging i forbindelse med utnytting av utmarksressurser vært utbredt. Det har vært oppfattet som en rett man har, og tradisjonelt ikke ba om tillatelse til. Tana kommune mener at samene som urfolk, har en kollektiv rett til å videreføre og utvikle gammetradisjonen, jf. ILO-konvensjon 169 artikkel 5, 8, 14, 15 og 23, og Norges grunnlov § 108. I dag er gammetradisjonen en integrert del av den felles kulturen i kommunen, uavhengig av etnisk bakgrunn. Tana kommune mener derfor innbyggerne i Tana har en kollektiv rett til å ha gammer i sine høstingsområder. Denne retten må samtidig ivareta viktige, allmenne hensyn som f.eks. kulturminner, naturmangfold, friluftsliv og reindriftsnæringen.

Følgende punkter oppsummerer gammetradisjonen i Tana i dag:

Gammeretten

- **Gammer kan bygges av de som bor i nærområdet og benytter det aktuelle området til utmarkshøsting, så fremt det ikke er i konflikt med eksisterende bruk av området.**
- **En gamle er ikke et omsettelig objekt og kan ikke selges.**
- **Det skal ikke være et krav om punktfeste, når det gjelder gammer i utmark i Tana.**
- **En gamle kan overdras fra en person til andre, dersom den/ de andre benytter det aktuelle området til utmarkshøsting.**
- **Gammer kan ikke bygges av, eller overdras til, personer som ikke bor i bygda/ lokalmiljøet, eller som ikke har benyttet det aktuelle området over tid.**
- **Dersom en gammeeier flytter ut av kommunen og ikke lenger kan opprettholde områdetilhørigheten, faller retten til å ha gamle bort. Gammeretten må da overføres til andre i bygda/lokmiljøet, eller gamma går tilbake til naturen.**
- **På grunn av endret mobilitet i samfunnet, må begrepene “bor i nærområdet” og “bygda/lokmiljøet», i dag forstås som en avstand på opptil 60 km fra bopel til gamleplass.**

Regler for gamlebygging

1. **Gamme i utmark er et byggverk som er oppført direkte på bakken av stedeagne materialer. Med stedeagne materialer menes materialer tilsvarende de som er på stedet. Det innebærer at gamma skal være oppført av materialer som ved forfall tilbakeføres til naturen, med unntak av noen få materialer som er angitt tillatt. Det innebærer at det skal nyttes bjørk, torv og stein. Det kan ikke nyttes trykkimpregnerte materialer og sementbaserte produkter.**
2. **Gamma skal ivaretar hensynet til å videreføre lokale byggetradisjoner. Det innebærer at materialbruken og byggemåten skal ivareta gammel byggeskikk for oppføring av gammer.**
3. **Gamma skal innvendig målt ikke ha større total grunnflate enn 12 m². Største høyde utvendig skal ikke overstige 3 m.**
4. **Gamma skal være fullstendig torvkledd utvendig. Det innebærer at byggverket skal ha skrånende vegger minst i forholdet 1:10 med liggende torv.**
5. **Det er tillatt å nytte grunnmurplast eller tilsvarende fuktsperre mellom treverk og torv.**
6. **Det er tillatt å ha totalt inntil 2 m² vindusflate i gamma. Hvert vindu skal ikke overstige 1 m²**
7. **Det er tillatt å bygge tregulv innvendig på bjelkelag over bakken.**
8. **Det er tillatt å montere ovn i henhold til gjeldende brannforskrifter**
9. **Det er tillatt å benytte ubehandlet trepanel innvendig på veggen**

10. Gamma og byggingen av den skal ivareta hensynet til å bevare naturen.

11. Det er tillat å bygge utedo i tilknytning til gamma. Denne skal ikke ha større innvendig grunnflate enn 2 m². Største høyde utvendig skal ikke overstige 2,5 m.

12. Gamma skal ikke være låst. Det innebærer at gamma skal være tilgjengelig for alle som ferdes i naturen. Gammebyggers fortrinnsrett til opphold opprettholdes og videreføres.

13. Enhver gamle i utmark må være godkjent av grunneier og bygningsmyndigheten i kommunen. Før eventuell tillatelse til bygging av gamle gis, skal bygningsmyndigheten innhente uttalelse fra bygdelag, eller annet representativt organ for brukerne av området hvor gamma søkes oppført.

14. Vedlikehold og restaurering:

En gamle som har erklæring, dvs. er godkjent av grunneier og plan- og bygningsmyndigheten i kommunen, kan vedlikeholdes i tråd med punktene 1 – 10 ovenfor. Større utvendige arbeider og riving med gjenoppbygging, er søknadspliktige tiltak, jf. pbl § 20-2. Det må derfor sendes skriftlig søknad til plan- og bygningsmyndigheten i kommunen, og en må få tillatelse, før arbeidene kan starte. Bygging og vedlikehold av gammer er tiltak som kan forestås av tiltakshaver, jf. pbl § 20-4 punkt e).»

Med hilsen

Jørn Aslaksen
Rådmann

Svein Ottar Helander
Avdelingsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift